

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Sacrum Misericordiae Palatium

Variis Sacrae-Scripturae Locis, Atque Septem misericordiae operibus quasi
peristromatibus exornatum

Gzaeus, Nicolaus

Augustae Trevirorum, 1618

De tertio Misericordiae opere.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-54459](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-54459)

DE TERTIO
OPERE MISERI-
CORDIÆ.

Hospes, vt in tua diuertat
Hæc Hospita Christus,
Hospitio miseris sint officiosa
iuuandis,

Gloria tunc tuis, mansuris super
æthera factis.

Surget: & æternis succedes sedi-
bus hospes.

T³ **Q**UOD

veni
tridit
ra

y.
retur,
m, &
refri-
de vi-
n dux
er Mi-
olator,
sti, fi-
rtam?
te de-
ais in-
t, cum
eriu-
diu a-
am &
e mili-
tenti,
inam
que fi-
limina
s fons
n duo
a, qua
Non
diz o-
rino-
DE

QVOD HÆC VERBA
CHRISTI: HOSPES ERAM ET
COLLEGISTIS ME, IN IVDICIO
extremo sint tantum dicenda ijs qui
in gratia dei mortui sunt.

CAPVT XV.

NVllus est qui Christum dominum in
hac mortalium carne peregrinam fu-
isse ignoret, eū namq; in utero virginis per
Prophetæ spiritū contemplatus Ieremias
dicebat: *Quare quasi Columnus futurus es in
terra, & quasi viator declinans ad manendū?*
De seipso etiam per psalmistam Regiū di-
cit: *Aduena ego sum apud te & peregrinus,*
quia (vt inquit alibi) *vulpes foveas habent, &
volucres cœli nidos, Filius autem hominis non
habet ubi caput suum reclinet.* Vnde iure in
extremo iudicij die dicere electis poterit
*venite Benedicti Patris mei percipite regnum
quod paratum est vobis à constitutione mundi.*
Hospes eram & collegistis me. Quæ quidem
verba ad electos dumtaxat dicentur. Dabitū
enim nemini esse potest, plurimos Hospi-
tales viros, æternis ignibus atque cruciatibus

Cap. 14.

Psal. 38.
Matth. 8.

buse esse adiudicatos; non quia hospitales
 extiterunt, sed quia vitiorum aliorum labe
 fœdati, diuino iudicio preuenti, in peccatis
 mortui sunt. Nō igitur Laban huius bene-
 dictionis particeps erit, quamuis Abrahami *Genes. 24.*
 seruo quandoq; dixerit: *Ingrede Benedicte*
Domini, cur foris stas? preparavi domum, &
locum camelis: In idololatria namq; persi-
 stens, cultū vnius Dei, sculptis, & manufa-
 ctis dijs, tribuit. Non huius particeps effi-
 cietur felicitatis, infœlix Abimelech licet *Genes. 29.*
 Abrahamum Patriarcham fugitiuū & à pa-
 ternis laribus pulsum charitatiuē recepe-
 rit. Infidelis siquidem vsque ad mortē per-
 mansit; sine quā fide impossibile est placere
 Deo. Huius omnino benedictionis expers
 erit filia Pharaonis quamuis naturali instin-
 ctu Moysis pueritiæ miserta fuerit, nam in
 infidelitate & paganismo decessit.

Non moab, qui David fugientem à sa- *1. Reg. 27.*
 ule Saulis recepit; non moabitæ, qui Eli-
 melech & Noemi cum filijs receperūt hu-
 ius benedictionis erunt participes, quia fi- *Ruth. 1.*
 decaruerunt. Solis ergo hospitalibus ele-
 ctis, Dominus benedictionis huius teno-
 rem largietur, qui toto vitæ tempore suis
 peregrinos sustentarunt opibus, & in vlti-
 mo vitæ curriculo in gratia Dei deces-
 serunt.

serunt. Quales fuere Abraham & Ioth, qui in intempestiuo diei calore, singula ciuitatis compita perlustrabant, non modo hospites inquirentes, sed ad hospitium vel inuitos cogentes. Talis etiam erat Booz, qui viduæ Ruth tanta charitatis impendit officia, vt illa præ stupore, tantæ charitatis incendium admirâs diceret: *Vnde mihi hoc vt inuenirem gratiam ante oculos tuos, & nosse me dignareris peregrinam mulierem?* Iob in illa die exultabit & audita voce Christi: *Hospes eram & collegistis me; lætus proferet: Foris non mansit peregrinus & ostium meum patuit viatori: Quod quidem dicere poterit Onesiphorus de quo D. Paulus loquens sic Altissimum pro eius salute precabatur: Det Misericordiam Dominus Onesiphori domui, quia sepe me refrigerauit.* Er. Tunc sanctus Syluester lætabitur, qui ad Pontificalem subuect^o dignitatem, omnes libentissime excipiebat peregrinos; eiusq; pontificale Palatium, quorumcumque aduenarum fiebat hospitium. Gaudebit profectò tunc Abbas Theodosius qui vna die vt peregrinos omnes exciperet, centum & plures mensas sternebat, dapibusq; variatis exornabat.

Quid antiquos memorem Christianos, qui

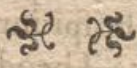
Ruth. 2.

Iob. 31.

2. Timoth. 1.

Tertul. lib. de
Corona mili-
tis

qui ob hospitalitatem apud Traianum Imperatorem à Plinio commendati fuerunt? Quid Basilium prædicæ, qui (vt refert Amphiloehius) domum suæ vncinam domui construxerat in qua pauperes recipiebat? Quid D. Benedictum, Franciscum aliosq; innumeros recenseam? Tædiosum foret nimis, longam sanctorum patrum narrationem huic breui compendio intexere. Hij igitur omnes gratam, grato animo percipient benedictionem. *Venite benedicti Patris mei &c. Hospes eram & collegistis me* qui non solum Christum in proprio corpore (qualis est in Eucharistiæ Sacramento) digne receperint; sed etiam ijs omnib; quæ eius membra (Religiosos dico mendicantes) charitatiuè exceperint. Hij enim maximè peregrini sunt quibus nec census annuus datur, nec locorum propria spatia conceduntur.

T 5

QVOD

Handwritten text on the right edge of the page, possibly a library or collection mark.

QVOD CHRISTIANI
 OMNES MVNDE ET PVRE
 CHRISTVM EXCIPERE DEBENT
 in Eucharistiæ Sacramento, vt audire
 mereantur : Hospes eram &
 collegistis me.

CAPVT XVI.

3. Reg. 3. 5. 6.
 2. 9.

AB æuo, & ante secula in æterna Tri-
 teride sibi domiciliū, sibiq; thronum
 voluit Iesus Christus habere. Post Mundi
 creationē in Empyreo cælo; in lege natu-
 ræ, super altaria; In lege Mosaica, in taber-
 naculis, in templo magnificentissimo per
 Sapientissimū regem fabricato, habitavit.
 Denique in lege gratiæ, pudicissimū Mariæ
 Virginis vterum nouem mensiū spatio, sibi
 domiciliū elegit. Idq; vt te ad susceptionē
 dignam corporis atq; Sanguinis sui prætio-
 si excitaret. Congruū enim est vt Munditia
 supernaturalis, puritas Angelicam superās
 virginitatem, maiestas Dei omniū terreno-
 rum Regum, supercellens dignitatem, dig-
 num sibi à subditis recipiat habitaculū. Qui
 vt cordibus nostris perpetuam tantæ reue-
 rentiæ figeret memoriam, in vltima cœna
 disci-

discipulis suis tanti amoris pignus relin-
quens, perpetuæ habitationis certitudinē,
verborum testimonio corroboravit. *Qui*
manducat (inquit) *meam carnē, & bibit meū* Ioan. 6.
sanguinem in me manet & ego in illis. Agedū
Christiane, continuæ studeas puritati, quō
Regiam illam maiestatem in te dignē vale-
as collocare. Nefandū enim foret, si in im-
munda conscientia, & in omniū vitiorum
receptaculo gloriæ sumæ Regē collocares.
Te sane animalibus ratione carentib⁹ peio-
rem, & deteriorē nuncuparem. Inuentum
namq; quodam tēpore corpus Dominicū
apes industria naturali, (at nescio quā reue-
rentia motæ) pixidē mundā cercā contex-
uerunt, in qua corpus Dominicū reuerēter
collocarunt. Virtutū igitur atq; operum bo-
norū peristromatibus tuā exorna consciē-
tiam; illā diuini amoris incendio illustra, vt
lux, lucē per orbem diffundens in tenebris
nunquā hospitetur. Si .n. Principi Ciuitatē
intraturo pulcherrima apparantur, palatia,
& Ciuitatis compita ab omnib⁹ emundan-
tur inquinamentis, ne sit quod principis
oculos offendat: quid nō Regi gloriæ qui ad
nos venit, & cuius deliciae sunt esse nobis-
cum, idem faciamus? Fœlicitate nō illius
animæ ad quam Dominus descendit, quā
Sapi-

Sapientia diuina replet; quæ fit Regis Angelorum habitatio admiremur; & stupeamus. Dum enim incarnatum Filium in sacrosancto Eucharistiæ Sacramento dignè in nobis recipimus, curiam coelestè ad hospitium inuitamus; adest Pater comitatus Spiritu Sancto, adest Angelorum coelestiu curia, sua tantæ maiestati deferēs obsequia. Adest tota Trinitas quæ tres animæ tuæ potestates sua illustret præsentia. Patrem recipiet memoria; dum tuæ creationis memor eris. Filium recipiet intellectus, & tunc redemptionis beneficiij recordaberis. Deniq; Spiritum Sanctum recipiet voluntas, vt illa Spiritus Sancti inspirationibus perpetuò acquiescat. Sicque non modicū pro tua hospitalitate recipies præmium. Sicut enim Magdalenam & Martham pro Hospitalitate varijs gratiarum donis cumulauit; sic & tibi ipse faciet, si sub speciebus sacramentalibus, eum dignè & reuerenter exceperis.

¶

¶

QUOMODO CHRIS-
TUS IN HAC PEREGRINA-
TIONIS VALLE HOSPI-
tes suos remunerauerit.

CAPVT XVII.

CUm in omnibus rebus semper se mu-
nificum ostendat Saluator, solet tamē
in ijs maximē beneuolum se demonstrare
vbi charitatis ac pietatis officia experitur.
Hinc est quod ex frequentibus scripturæ
locis percipimus eum Hospitalitatem &
commendasse, & gratiarum prærogatiuis
Hospitalales cumulasse. An erga Matrem
suam Virginem Sacratissimam ingratum
fuisse quis dixerit? Hæc in aluo suo virginali,
nouem mensibus filium portauit; hanc
Filius gratia plenam effecit, & Sanctitatis
in ea imaginem formauit. Hanc super cho-
ros Angelorum & super omnes Seraphicos
spirituum cœlestium ordines Reginam
constituit. Eum Magdalena hospitij ex-
cepit; sed nequaquam hospitij sui mercede
caruit. Munificus enim peregrinus, Salua-
tor noster ab ea septem expulit dæmonia;
virtu-

virtutes præclaras in eorum loca introducēs, & eā suæ resurrectionis gloriosæ voluit esse annunciatricem. Et licet nullatenus ab Apostolo concessum fuisset Mulierib⁹ predicare, hæc tamē speciali prærogatiua post terrarū multa emensa spatia, Marsiliensib⁹ & Resurrectionē & nostræ Redemptionis mysterium meruit nunciare. Tandemq; in desertū secedens, per triginta annos Angelico sustēta ministerio, & cœlesti recreata viatico, in pace quieuit. Eum Martha hospitio excepit (de qua sic loquitur scriptura) *Mulier quadam Martha nomine excepit eum in domum suam*; sed nec sua mercede caruit. Meruit namque per hospitalitatem, vt Lazarus ab inferis ad vitam reuocaretur. Quoniam autem huius Mulieris hospitalitas tantopere & à Domino & à Patribus laudatur, impudentiam imperiti Caluini cohibere volo; qui de ea loquens; & eum culpatur qui sine culpa est, & eam accusat que ab omnibus summis laudibus celebratur. Ait enim *Vitiosa erat hospitalitas Martha*. Et alio in loco, priori sententiæ contradicens inquit: *Laude digna fuit Martha hospitalitas, sicut laudatur.* & infra: *Digna laude est Martha, quod Christum exci-*

Luc. 10.

Ioan. 11.

In cap. 11.
Ioan.

In c. 10.
Luce.

excipit. ô impostorem perniciosum, & sacrarum litterarum imperitum explanatorem? Nunquid virtus & vitium in eodem subiecto simul esse possunt? Nunquid vitium dices esse laudabile? vitiosam dices Marthæ Hospitalitatem, & indicas laude dignam. Tua te sententia iudico. Iudicent & hæc qui audiunt. Contradictoriarum alteram necessarium est esse veram, alteram falsam, vel fuit vitiosa & sic nulla laude digna, vel fuit meritoria, & sic laudabilis. Quod vitiosa fuerit nullibi inuenis. Calumniaris dumtaxat, & si posses vitiosum fingeres esse Deum. Tua tibi in damnum sententia deseruiat. Laudabilem namque tum ex Christi testimonio; tum ex Patrum & Scripturæ autoritatibus fuisse Marthæ hospitalitatem facile colligimus. D. Basilius laudabile dicit fuisse harum ^{De const. monach. c. 2.} sororum studium in hospitij exercitio peragēdo. Martha quippe in Corpore Saluatoris sustentando omnem ponebat operam; Maria spiritali intenta operi interius à Saluatore sustentabatur. Altera visibili cibo Magistrum pascebat in corpore; altera inuisibili alimento à Magistro pascebatur

batur in corde. Sicque dum huius excipit ministerium; alterius non vituperat officium. Laudatur Marthæ obsequium, sed laudabilius demonstratur esse Mariæ studium. Quia (vt inquit D. Gregorius) licet Actiua vita per Marthæ ministerium designata sit laudabilis; eam tamen contemplatiua, per Mariæ studium figurata, multis modis superat & excellit. Et (vt scribit Augustinus) quomodo putandum est vituperabile fuisse Marthæ ministerium, cuius animus iucundabatur, quod hospitem excepisset diuinum? Si reprehensa fuit nõ deinceps peregrinos excipiant, homines; nulla sit amodo cura hospitalitatis. Hæc ille. Quæ quidem omnia necesse fuit in medium producere vt impudentis hæretici fallacia panderetur, negantis bonam fuisse Marthæ hospitalitatem, & Christum hospites affluenter remunerasse. Quis enim hoc vnquam in Magdalena, Martha aut Lazaro contigisse dicat? Has pro Hospitalitate, vitijs expulsi, virtutibus cumulauit; Hunc pro eodem officio, amici nomine nuncupauit, virtutis redditum, Episcopali infula reddidit conspicuum, dein pro sui nominis amore, martyrem effecit gloriosum.

An fortè in Zacchæo ingratitude in
qui.

*Lib. 6. Moral.
cap. 18.*

*Melch. Flau.
De statu de-
funct. Fol. 32.*

quirere quis volet? Vix Zachæus elocutus fuerat, *Domine ecce dimidium bonorum meorum do pauperibus*, vix domum illius Saluator introierat, cum subito vox audita est saluatoris, cum subito retributio facta est hospitalitalis. Quæ retributio? *Hodie Domini huic salus facta est, eo quod & ipse sit filius Abrahæ*. Dominum excipit nec excipitur à Domino, cum pascit corporalibus escis, qui spiritualibus maximè delectatur condimentis. Nunquid Simoni congruè pro hospitalitate satisfecit? eius domum ingressus ut manducaret, sub occultis parabola verbis, salubri exhortatione de sua salute monuit, & pascentis corpus suum, animam interius diuinis monitionibus pascit. Insuper & corpus infectum lepra, mundauit, & integræ puritati restituit. Discipulos euntes in Emmaus sua præsentia recreauit, & sub panis speciebus, corp^o suum pro hospitalitate manducandum præbuit: ut censet Augustinus.

Luc. 19.

Lib. 5. de
Concord.
Euang. c. 25.

Quid de hospite Christi in vltima cæna eloquar? Hic pro hospitalitate, meruit in domo sua Spiritum Sanctum suscipere meruit & virginis sacratissimæ cæterorūque Apostolorū corpora pluries excipere. Et quoniam debet esse hospes ab hospite

V tutus

tutus ne damnum inferret hospiti, sciens quæ ventura erant super se, exijt é domo. ne cohors insolenter hospitis domum deua-
staret. Infinita denique sunt loca quæ legē-
tibus scripturas passim occurrunt, quæque
huic narrationi contexere tœdiosum ni-
mis foret.

¶ QVOD HOSPITALI-
TAS IN HAC VITA ET IN A-
LIA A DEO COMPETEN-
ter premietur.

CAPVT XVII.

SI Poetarum fabulis fides foret adhiben-
da, credendaq; essent quæcumque in eis
finxerunt, pulcherrimo hospitalitatis retri-
butionem morpheo demonstratam hico-
stenderem. Quod præterire ob insignē fa-
bulæ modum nequeo, etiam quia vulgaris
est: Philemo & Blancis cum Iouem & Mer-
curium per compita Ciuitatis curstantes,
atque in vicinia hospitium inquirētes con-
spexissent, (ijs tamen ignotis sub vestibus,
peregrinos se fingentes) benigno affatu in-
domunculam induxerunt. Quibus rece-
denti-

dentibus, viciniâ grauiſſimis afflictâ malis,
ſoli immunes permanſerunt. Irati namque
dij dixerant.

Dijque ſumus, meritaſque luet viciniapa-
nas.

8. Metamor-
phoſ.

Impia (dixerunt) vobis immunibus &c.

Inſuper vinum in eorum vaſis concreſ-
cebat nec minuebatur. Domuncula in am-
pliſſimum templum columnis marmoreis
ſuſtentatum conuerſa, paleæ in aurum, lu-
teum patimentum in marmoreum deco-
rem fuit tranſmutatum. Denique templi
illius Sacerdotes creati, eodem die, hora ea-
dem; ne pro morte vnus alter triſtaretur
vitam cum morte commutarunt. Fabulo-
ſum quidem eſt quod narratur, ſed quod
ſub fabula texitur, in veritate ſic factum
ſcriptura teſtante comperimus.

Stabat olim Abraham in oſtio taberna-
culj ſui in feruore meridiano, & Angelos
ſub peregrinorû ſpecie venientes excipie-
bat. Quid pro hospitalitate præmij reporta-
uit & meruit proſectò cû exultatione ſum-
ma in ſenilibus annis audire: *Reuertens ve-*
niam ad te in tempore iſto & habebit Sara vx-
or tua filium.

Genef. 18.

Loth propter Hospitalitatē ab incendio
Civitatis fuit creptus: Vnde D. Aug. de eo

Cont. hæres.

scribens inquit: *Obsecutus Loth Archangelus tanquam peregrinis pro consuetudine Hospitalitatis, liberatus est; ciuitatis temporale euasit incendium.* Propter Hospitalitatis beneficium dicere solebat Iacob socero suo Laban: *Modicum habuisti antequam uenirem ad te, & nunc diues effectus es, benedixitque tibi Dominus ad introitum meum.* & c. id-

Genes. 30.

que ut ostenderet quanta cum sollicitudine Deus hospitalitatis officia cõpenset. Adeoque, ut non solum iustos magis in iustitia amplificet, sed etiam impios & Idololatrias in bonis temporalibus multiplicet & adaugeat. Quod in Ioseph contigisse refert scriptura, dicens: *Benedixit Dominus domui*

Genes. 39.

Egyptij propter Ioseph, & multiplicauit eam in adibus, quàm in agris omnem substantiam eius. Raab meretrix, quoniam exploratores hospicio exceperat, à morte fuit libera-

Iosue 2. &
6.

ta, cum per Iosue & exercitum filiorum Israel vrbs Iericho vastaretur. Domus Obedom fuit benedictionib⁹ cumulata quia

2. Reg. 6.

per trimestre Arca fœderis in ea manserat. Viduâ Sarephtanâ (quia Eliam Prophetam in domum receperat eique cibaria modica

3. Reg. 17.

subministrarat) in bonis temporalibus auctâ, defuncto filio, vitam impetrauit. Eliæus à sterili fœmina hospicio exceptus, ei
filium

filium nasciturum prædixit, quem etiam mortuum ad vitam reuocauit. Zacharias & Elizabeth donum Prophetiæ pro hospitalitate quam in Virginem Mariam exercuerant meruerunt. Sufficiant antiquorum exempla, recentiora producamus.

4. Reg. 4.

Luc. 1.

Greg. Turon.
lib. 10. hist.
c. 23.

Antiochiæ vir quidam erat hospitalitati summopere addictus, adeò vt per plateas & vrbs cõpita perigrinos requireret, quibus hospitalitatis officia impenderet. Die verò quadam cum peregrini nulli aduenissent, & ad uesperasceret, egressus Ciuitate, tres viros in peregrino habitu inuenit. Quos cum benignè salutasset, ad nobiliorem vt videbatur sic ait: Peregrini estis, vt video, fauete igitur mihi & domiciliũ meum hospitaturi introite. His auditis vir ille quem fuerat allocutus pro salutatione hoc responsum edidit: Eleemosynis tuis non redimetur Ciuitas quò minus non pereat, subitoque stropholum expandens aduersus partem ciuitatis, eam hiatus terræ absorbuit. Conterritus Ciuis ille & animi deliquium passus corruit in terram. Quem vir ille conspicuus alleuans, vigori pristino restituit, inquires: Ne timeas, vade fidenter in domum tuam, vxor uamque tua & liberi omnisq; familia à voragine pro-

ter tuas hospitalitates liberata est. Mirandā sanè hospitalitatis remunerationem!

*In Chronic.
Fratum mi-
nor.*

Coniugit quondā, duos Fratres minores diuertere in domū viri cuiusdam qui ab annis multis confessus non fuerat. Quem cū salutaribus monitionibus ad pœnitentiam induxissent, corpora cibus appositis refocillarunt. Is autem maximè contritus, firmissimè proposuit sequenti die integrè confiteri. Parat igitur cœnā peractā paleas quibus decumbentes Fratres sopori membra dare possent. Paret in somnis, Fratribus, mirabile dictu. Mortuum vident hospitem. Animam illius terribi raptabant dæmones & secum in gehennam trahere nitebantur, obstant Angeli boni & in statera iustitiæ & æquitatis librari eam volunt. Congeruntur in vnum opera mala, & multipliciter paucitatem operum bonorum excedunt. Proferuntur paleæ in quibus cum charitate fratres illos exceperat quæ Ponderosiores cæteris prauis operibus inuentæ, salutem animæ præstiterunt. Omnirabilem hospitalitatis energiam ô admirandam in charitatis ardore palearum virtutem! Quis peregrinos exciperene gligat, tantis proemijs sibi propositis? Quis tantæ gloriæ expers esse velit? Gloriam da-
bit

bit voce propria, quasi tuba canens Filius Dei, dum dicet: *Hospes eram & collegistis* Math. 25.
me. idque assistentibus Angelis, coram hominibus & coram omni intellectuali creatura. Quæ præmia Charitatis! Cum Ioan. 5.
 Filius Dei, cui iudicium omne à Patre datum est, inquiet: *Venite benedicti Patris mei percipite regnum &c.* Ut quid? quia *hospes eram & collegistis me.* Percipite regnū quod humanum superat intellectum, quod nec oculus vnquam valuit percipere mortalium. Percipite regnum, cuius magnificentia & amplitudo in admirationem rapit mentes Prophetarum. Baruch namque huius regni excellentiam perpendens exclamat: *O Israel quam magna est Domus* cap. 3.
Dei, & ingens locus eius, aded vt terra ad instar puncti se habeat si cum cælo empyreo comparetur. Vnde psaltes Regius gaudens & exultans dicebat: *Lætatus sum in his qua dicta sunt mihi, in domum domini ibimus.* In ea domo, non psal. 122.
 par pari, sed superabundanter rependetur, parua tribuenti. Præbe tectum: & accipe cælum; da temporalia, & cælestia suscipe dona, pro modica hospitalitate, gloria gaude sine fine duratura. Accipe cælum non vt hospes, sed vt amicus

88 PEREGRINOS SVSCIP.

cus. Dum enim in membris pauperum, & in peregrinis, Christum suscepisti, eius tibi amicitiam conciliaisti: & quia tectum communè hospitibus præbuiisti, gaudium sempiternum, æternumq; domicilium iure hospitalitatis promeruiisti. Equū namque est vt qui in aliena terra amicū excipit, ab eodem peregrinus factus, amicè recipiatur. Vt igitur tantæ amicitiaë participes efficiamur, hospitalitati studeamus, siquidē (vt cum Chrysofomo loquar) *ralem mercedem habet qui suscipit peregrinantem, qualem qui propter Deum peregrinatur, & sunt ambo æquales.* Alia præmia prosequamur.

*Super Math.
cap. 11.*

QVOD SVB PEREGRINORVM HABITV CHRISTVS SE SE PRÆBEAT MORTALIBVS PER SÆPÈ EXCIPIENDUM. *

CAPVT XIX.

Tertullianus lib. 3. contra Marcion: tractans de hospitalitate Patriarchæ Abraham,

braham, qui in humana specie Angelos
 Dei susceperat hospitio, eorum tertium
 dicit fuisse Christum; cuius opinionem,
 Augustini sententia comprobat dicentis:
Ecce dum Abraham hospites exciperet, ipsum *Serm. 71.*
Deum excipere hospitalitatis contemplatione *de temp.*
promeruit. Nec hoc incredibile est, cum id
 fieri sine impedimento potuerit. Dato ve-
 rò quod Christum non excepisset; Sacro-
 sanctæ tamen Trinitatis legatos suscepit,
 ut testantur D. Ambrosius, D. Hilarius,
 Eusebius & alij. Qui autem legatos exci-
 pit, cum profectò suscipere censetur à quo
 missi sunt. Nec dicere formidabo cum D.
 Augustino Deum adeò cum hominibus
 (præcipuè verò cum Amicis qualis erat A-
 braham) deliciarì, & in eorum frequenta-
 tionibus delectari, ut sub ternario peregrini-
 norum numero, Indiuiduam voluerit diui-
 narum personarum ostendere Trinitatem. *Lib. 2. de Tri-*
nit. c. 4.
 Vnde attentius tantæ bonitatis perpendès
 excellentiam, quoslibet Christianos ad ho-
 spitalitatem his verbis hortabatur: *Disce* *Lib. 5. contra*
Christiane sine discretionè exhibere hospitali- *hereth.*
tatem, nè forte, cui domum clauseris ipse sit
Christus,
 Nec dubium est, quin Christus, cuius o-
 mnis vita, pura paupertas fuit, plerumque
 sub

specie pauperis se suscipiendum mortalibus exhibuerit. Pauperem dico, quia ex matre paupere, natus in praesepio, postmodum non habens ubi caput reclinaret, nudus pro nostra salute pependit in cruce. Exempla sufficiunt quibus & patrum & nostram opinionem comprobemus. Discipuli euntes in Castellum Emmaus dum peregrino charitatis officia impendere volunt, Dominum, & Salvatorem se excepisse cognoscunt.

ENC. 24.

In Ciuitate Leodiensi Anno Domini 1603. vidua quaedam Deo deuota graui morbo torquebatur adeo ut morti de die in diem vicinior fieret. Vespere quodam ancilla nunciat viduae puerulum in ostio frigore morientem hospitium pro Dei amore postulare. Annuens vidua refocillatum puerulum, & calefactum, lectum in quo decumbebat iussit introire. Post modicum vero tempus cum de puerulo curam haberet, ne frigus pateretur, per lectum requirens nusquam inuenit. Stupefacta ancillam vocat, & utrum puerulum dimisisset sollicite interrogat. Negat egressum ancilla, nec tantam virtutem inesse posse puerulo dicit. ut pessulum ostij vel seram pandere possit. Miratur vidua, & sanitati restitutum (quod in pauperibus frequenter esse solet)

folet) si vermiculos quosdā reliquisset in-
 quirat, suauissimum odorem sentit ex eo
 prodire loco, in quo paruulus puer decu-
 buerat. Quis aliū fuisse dicat hunc paruu-
 lum quam Christum, vel Angelum sub hu-
 mana specie peregrinantem?

Non absimile est quod Sancto Leoni 9.
 summo pontifici accidit; Qui cum Le-
 profum præ foribus stantem in lectum
 proprium admisisset, manè factò eum in-
 quitum per omnia vr̄bis loca nusquam
 inuenit. Vade colligere dabatur, eū, Chri-
 stum sub leprosi specie, in lectum propriū
 admisisse. Cum D. Gregorius ante refe-
 ctionem pauperibus; manibus proprijs a-
 quam ministraret, contigit eorū quendam
 lotis manib⁹ protinus euanescere. Stupēte
 eo, & admirante, diuinitus illapsam vocem
 in visione audiuit, sibi dicentem: Gregori,
 me quidē diebus singulis in membris meis
 (q̄ pauperes sunt) excepisti; at verò hodie
 in propria persona me suscepisti. Sanctus
 Iuo causidicorū Patronus die quadā pran-
 dens in domo sua cū amicis pluribus homi-
 nem (vt exteri⁹ videbatur) pauperē & mise-
 rū excepit, eumq; apud se collocans, benig-
 nē ad cibi sumptionē p̄ouocabat. Is verò q̄
 humili cernebatur accinct⁹ amictu, gloriā
 pan-

*Platina in visa
 eius.*

pandens, maiestatis lumine omnibus conspicuus claruit, seque Deum sub pauperis vestimento clarè demonstravit. Nam dicēs: *Dominus vobiscum* protinus disparuit. Unde liquido constat Christum persæpè se hominibus sub pauperum peregrinorum specie suscipiendum offerre. Quod testatur D. Chrysostomus dicens; *Hospitem suscipiens, suscipit Christum.* Quod si quandoque in propria persona Christus non compareat, frequenter tamen Angelos mittit qui vices illius teneant, & qui hospitalitatis officia Angelica claritate honorent. Ideò Apostolus Hebræos ad hospitalitatem invitans dicebat: *Hospitalitatem nolite oblitesci, per hanc enim placuerunt quidam, Angelis hospitio exceptis.* Quod in Abraham & Loth contigisse sacra pagina testatur. Tobias pro hospitalitatis munere Archangelum Raphaelem filio suo custodem, luminis amissi reparatorem, & bonorum temporalium auctorem habere meruit.

Nec prætereundum est quod in legenda S. Gregorij legimus. Qui cum solito more œconomo iniunxisset vt duodecim pauperes ad prandium conuocaret, isque iam mandata Pontificis esset executus, ingressus aulam tredecim pauperes in ea numeravit.

Ex regist.

Heb. 13.

rauit. Iratus, œconomum repræhendit q̄
 plures solito pauperes introduxisset, negat
 œconom⁹ se solito plures induxisse, quod
 si inquit tertius decimus est, me incio im-
 pudenter introiuit. Introeunt simul, & in
 mensa duodecim tantum pauperes nume-
 rat œconomus, tertium decimum in ea esse
 aduertit Pontifex Sanctus. Tandem assi-
 denti illo mensæ is qui tertius decimus in-
 ter eos erat, nunc iuuenis, nunc senex Pon-
 tifici apparebat, quod quidem aduertens,
 donec finitum esset prandium, conticuit.

Igitur finito prandio pauperem seorsim
 vocans, ei ex parte Omnipotentis imperat
 vt quis sit sibi denunciaret. Ego (inquit ille)
 pauper sum ille cui iam à tot annis duode-
 cim argenti numos in lance argentea, quos
 tibi mater Saluia transmiserat tradidisti.
 Ex tunc Cœlestis Pater Filij sui Iesu Chri-
 sti Vicarium te præordinauit. Pontifice au-
 tem interrogate vnde id nosceret, subiun-
 xit: Scio inquit certissimè, quia Angelus
 Dei sum, & ab eo tempore tuæ fui præfect⁹
 custodiæ. Vnde verissimū esse patet quod
 Chrysostomus inquit: *Hospitales, Angelos* Super Genes.
 hom. 44.
 & *Christum suscipiunt.* Ad pœnas & sup-
 plicia crudelium erga peregrinos
 veniamus.

QVÆ

peregrinum solis ardori inhumanè reli-
quisti subiectum, frigus patieris, & ad ca-
lorem nimium transibis ab aquis niuium.
Peregrinis, ianuas & limina domus tuæ oc-
clusisti, nunc vero tibi.

Patet atri ianua ditis.

Facilis descensus auerni.

Cœli autem porta clausa est. Amen dico
vobis non noui vos. Quare? *Hospes eram &
non collegistis me.* Ideoque non in pace factus
est locus vester, sed in tormentorū aceruo,
in continuis gehennæ vexationib⁹ facta est
habitatio vestra. Ite in ignē æternū vt quem
admodum peregrinos in omnib⁹ membris
afflixistis: sic & vos in omnib⁹ sensibus tor-
queamini. Et sicut arboris in ignē iniectæ;
rami nō sunt immunes ab incendio, sic ho-
minis sensus qui arboris ramis cōparantur,
cū homine in igne cruciabuntur. Et reue-
ra æquum est vt caput quo in superbiam
elati peregrinos despexistis, vt cor aua-
rum quō, peregrinis subuenire nolulistis, vt
membra cœtera quibus eosdem expulistis
igne gehennali concrementur. Tunc fu-
rigantibus oculis à foetore excecati dice-
re poteritis: *In tenebris stravi lectulum me-* Iob. 17.
am. Ignis quidem erit, sed ardens & non
lucens,

erit
vlt
ra

Lact. lib. 7.
cont. Pag.

In psal. 33.
9. 267. reg.
Breu.

2. Petri 2.

Matth. 22.
Luc. 13.

Lib. diet salut.
tit. 10. c. 8.
Ijaie. 45.

lucens, nec in eo loco vobis lumē erit, quā peregrinos in tenebris noctis reliquistis. In tenebris eritis vt & in oculis torqueamini corporis, & spiritus cœcitate percussis, dolori dolorem addatis. Quid de hoc igne sentiat Basilius audiamus: *Barathrum* (inquit) *in imum patens, tenebras impenetrabiles quidem illas, obscurumque ignem adurendi vim habentem Luce vero destitutum.* Has autem tenebras vobis, inhumanis, cœterisq; damnatis asseruari, testatur D. Petrus his verbis: *Quibus caligo tenebrarum reseruat est.* Visus vester teterrima patietur obiecta, visum & oculos, cruciatus parentum, propriarumque miseriarum magnitudo torquebit. Tunc erit *Fletus.* Fletus erit, propter fumum ignis, impossibile namque est ex ardenti ignis fornace fumum ingentē non egredi. *Ibi enim* (teste diuo Bonaventura) *erit fumus continuus,* quia dicitur: *Fumus eius in furore meo.* Et quanto gloriosior est aspectus beatorum, quantoque sunt delectabilia obiecta eorum; tanto erunt obiecta horribilia atq; deformia damnatorum. Beati in visione pacis, in humanitatis Christi contemplatione, in æternæ sapientiæ cognitione delectantur; vbi damnati è contra his visionibus priuati, Dæmonii aspectu

aspectibus horribilibus turbabuntur. In auribus cruciabuntur per blasphemias damnatorum voces, per dæmonum vlulatus, per maledictiones eorum cum quibus aliquando peccauerunt. In gustu afficientur, quoniam eorum cibus fel draconum & aspidum, venenū diuersi generis; Bufones, atque serpentes, eis in escam tribuentur. Idque quia peregrinis buccellam panis denegarunt. In tactu grauitas pœnarum augetur, quia manibus suis peregrinos ab hospitio repulerunt, ideoque ligatis manibus & pedibus in ignem æternum mittentur. In naribus grauitur cruciabuntur, per infectum odorem corporum damnatorū, quæ flammis æternalibus comburentur.

Ascendet fœtor eius inquit Ioel. Si Beza infectionem illam euadere posset, si é lacu infernali emergere quiret veritatem nobiscum profiteretur. Nec dubium est quin fœtor maximus inde sit exiturus, cum Dominus per Isaiam dicat: *exit pro suauis odore fœtor in die illa.* Cap. 2.

Quod confirmare nititur D. Ioannes in Apocalypsi inquiens de bestia & pseudo Propheta per quos intelliguntur damnati: *Vini missi sunt in stagnum ignis & sulphuris; & infra: Qui seducebat eos missus est in stagnum ignis & sulphuris, & bestia* Cap. 3.

in stagnum ignis & sulphuris, & bestia Apoc. 19. 20. & 21.

eri
dia
ra

stia & pseudopropheta vbi cruciabuntur
in saecula saeculorum. Quod etiam bene atte-
statur D. Bonaventura ex eo quod dictum

Lib. diet. salut. loc. cit. est: *Ignis & sulphur, & spiritus procellarum
pars calicis eorum.* adeo autem grauiter in

Psal. 10.

eo loco detinebuntur vt eorum quisque si-
bi appropriatum illud dicere possit: *Infer-
nus domus mea est.* Dum vitam ageret com-
munem, domus illorum angustia nimise-
rant vt peregrinos capere possent, ideo da-
ta est eis domus infinita pene magnitudi-
nis in qua crucientur (infernus siquidem in
se continet altitudinis & longitudinis iux-
ta Geometras & astrologos, duo millia,
quingenta quinque milliaria, ambitos au-
tem inferni 7865. milliaria continet. Et re-
uera magnus esse debet ille locus siquidem

Iob. 17.

cap. V.

multi sunt vocari & pauci electi. Propterea
(inquit Isaias) *dilatavit infernus animam su-
am, & aperuit os suum absque vlllo termino,
& descendent fortes eius, & populi eius, &
sublimes gloriosique eius, ad eum.* Hunc ve-
reatur ingredi locum qui cum amplissima
habeat domicilia, peregrinū rejicit. Hunc
vereatur ingredi lacum, qui canes & ulos-
que eorum, feras diuersi generis in domo
sua enutrit, & peregrinum ab ea repellit.
Contra vos enim S. Ambrosius inuehitur
dum

tantes hospitio excepti ad par referendum astringuntur, ita hospitibus officiosiora sunt impendenda beneficia, quò etiam Ioannis Hospitalaris laus crescat & honos: ideoque molestia nihil inferendum est, sed maximo sunt cum honore fauoreque excipiendi. Quod fortassis legisse potuit in libris Exodi vbi sic Domino præcipiente; dicitur: *Aduenam non*

Exod. 22. &
23.

contristabis: peregrino molestus non eris. Verùm quid Pythagoras discipulos edoceat, audiamus. *Peregrinus iustus, non modo ciue. sed etiam cognato, maioris faciendus est.* Maximùm siquidem ornamentum est reipublicæ hospitalitas, maximamque laudem promeretur illa Ciuitas in qua Peregrini cum fauore & beneuolentia excipiuntur. Nec solum Ciuitatis honori cædit, sed & hominẽ cui hæc officia fuerint commendata, summis gloriæ, honorisque encomijs reddit illa-

Lib. 2. offic.

strem. Hinc Cicero Oratorum Princeps loquens de Simone Atheniensi (cui hospitalitas summè fuit commendata) nobilitatis maximum ait esse specimen, ad aenis domus suæ ianuas patentes relinquere. Sin-

Lib. de morib.
German.

gularne nationes quæ hospitalitati fuerint deditæ recensere potero? Germanos huiusmodi additissimos, his verbis testatur Cornelius Tacitus: *Hospitijs non alia gens effusius indulget*

*dulget. Quemcumque mortalium arcere tecto
nefas habebatur.* Gothi pariter domos egre *Olau. magn.*
diuntur vino cibarijsque onusti vt viatori-
bus occurrant, ne fortassis alicui hospitali-
tatis beneficium impendisse non videan-
tur. Quem honorem non praestitère Ro- *Valer. lib. 4.*
mani nobili Buzę quoniam milites Roma-
nos apud Cannas debellatos siti fameque
confectos refocillarat?

Giliam virum opulentissimum Agri-
gentium summus honorat encomijs va-
lerius Maximus, quod viatoribus omnibus
non solum corporis necessaria tribueret *Loc. cit.*
sed & eos maxima cum beneuolētia ac hu-
manitate exciperet. Ægyptij, hostibus bel-
lum inferre non audebant, ne forte in in-
ternecone hospites quondam suos inter-
ficerent. Verum, quid singulas recensere
gestio historias quæ charitatis & normam
& ordinem texunt? vnica sufficere deberet
modernorum Turcarū Charitas, ad Chri-
stianorum inflammandos animos, in huius
virtutis amplexum. Philippus Lænocetius *Lib. 7. Turc.*
refert Constantinopoli à Mahometo hu- *hiss p. 2.*
ius nominis secundo, ædificatum fuisse au-
gustissimum orbicularis figuræ templum,
viginti quinque vastissimas continens au-
las, quibus excipiuntur pauperes omnes,

nec non peregrini ; talique ordine cuncta disponuntur, vt ab alijs segregati sint diuino mancipati cultui, aliam partem fortiantur leprosi, aliam infirmi, quibus omnibus tanta cura sollicitudine ministratur, vt neq; auro, neque vlli rei omnino parcat. Nam & phar. macopolæ, & chyrurgi publica recipiunt stipendia vt eorū fidelē curam gerant. Ad hoc magis probandū videri potest Theuetius Cosmographus, qui refert in ea & de Constantinopolitana diebus singulis nullo negotio, gratisq; enutrirī octingenta millia pauperum ac peregrinorum à quibus nihil aliud exigitur, nisi vt in introitu propter Amorem Dei & salutem Mahometi charitatis beneficia sibi postulēt impendi. Ex quibus, omnibus clarè patet quanti Hospitalitatem fecerint pagani, qui consanguinitatis iuri non dubitarint cœquare. Hæreticis quandoq; Hospitalitas hæc commēdata videtur, sed in hac beneficij accomodatione hærendū non est, quia plerumq; sub ouina pelle lupus hæret, & mortifer latet anguis in herba. Sunt autem alij Gentiles, qui, hospites dimittentes, nummum argenteum diuidebant, cuius vnā partem sibi referuabant, alteram hospiti porrigebant, quam & *Hospitalem tesseram* appellabant, inde-

*Cosmographia
vniuers. lib. 7.
c. 14. & lib. 11.
c. 1. & 15. c. 16.*

que fiebat vt longo post tempore amicitia memores beneuoli ad inuicem inuenirentur. Sed quid dē Cydonis Corinthij hospitalitate eloquar? de quo propter singulare quò hospites prosequeretur fauorem vulgò dicebatur, tritumque erat in Ciuitate prouerbiū: *Semper aliquis in Cydonis domo.* Verum, videamus quibus supplicijs afficiebantur qui hospitalitatem minus exercebant. *Ælianus* scribit Paganis quibusdam leges fuisse inditas, quibus inhumani qui peregrinū tecto repulerant graui summa mulctabantur. Alij lege sancierāt, vt qui Peregrinum repulisset Magistratus subiaceret arbitrio, summamq; quandam pecuniaz daret Peregrino, tum vt ei satisfaceret, tum vt Iouem placaret, cuius iram sua inhumanitate promeruerat. Iouem enim Hospitalem Deum appellabant, ideoque ante fores horum stabat Iouis hospitis ara, vt cum Peregrinum intuerentur, memores Dei sui qui succinctus ad instar viatoris erat, charitatis indigenti beneficia impenderent. Utinam! utinam Christiani, ob oculos sibi Domini saluatoris proficiscentis in Emmaus imaginē proponerent, mouerentur vt reor (ni faxea corda gererent) & ad humanitatis officia

præbenda inclinarentur. Sed prohi, dolor!
 non solum non peregrinos recipiunt, sed
 eos plerumque verbis molestant & iniurijs
 afficiunt. Meminerint hij qui talia pera-
 gunt, illius pæne quæ militem vnum affecit
 Philippus Macedo. Intelligens namque
 vnum ex suis, pratum quoddam postulasse
 à viro rustico, qui eum è naufragio venien-
 tem benigne receperat in casam, vel tugu-
 rium; fronti (nec dubium est quin ferro
 candenti) inscribi iussit : *Hospes ingratus.*
 Illud enim Græcis communissimum vola-
 rat edictum : *Hospitem nunquam iniuria af-
 ficiet, etiam occasionem nactus.* En quomodo
 paganis chara fuerit hospitalitas, ideoque
 in extremo Iudicij magni die, cum Domi-
 nus illud improperebit : *Hospes eram & non
 collegistis me*, insurgent in Christianos qui
 Peregrinos oppresserunt, & huma-
 nitatis loco, iniuria affe-
 cerunt.

QVOD

His non absimile est quod inquit Isaias: *Egenos vagosque induc in domum tuam.* Antiquorum itaque, Patriarcharum insistendū vestigijs, qui tantò hospitalitati operam dabant, quò magis se peregrinos & ciuitatem terrenam non habere sed supernam inquirere agnoscebant: Alioquin à Iudæis superabimur, qui (non obstante malitia) agrum ex prætio sanguinis Christi emerunt in peregrinorum sepulturam. Ad id ipsum nos inuitare videtur Ecclesiasticorum virorum Coriphæus D. Petrus dum ait: *Hospitales inuicem sine murmuratione, nec abs re, sine murmuratione* inquit, sunt siquidem plerique, qui peregrinos procaecibus insequuntur verbis, sed & verba connectentes calumnijs, quod sæpius, vel importunè ab ijs hospitalitas exigatur, quorū peruersitatem & ab humanitate alienam naturam relinquens, D. Pauli cohortationem attēdere malo, qui inter cæteras quas in Pastoribus, Episcopis, atque Ecclesiæ Prælati & rectorib⁹ requirit virtutes; Hospitalitatem summopere commendauit. Ideoque antiquitus Abbatix & Episcopatus summis fuerunt ditati redditibus, vt semper peregrinis liberæ paterent fores. Sed heu! quanta nunc mutatio: reor ego

Math. 27.

1. Pet. 4.

1. Tim. 3.

redditus illos annuos in hunc finem fuisse contributos, at modò, exquiruntur verè temporalia vt voluptatibus & genio magis indulgeatur. Quare benedicti sint à Domino qui antiquorum Patrum sectantur vestigia & Hospitalitatis imitantur virtutes, siquidem teste Epiphanio ea sola fuit Lib. 3. cons. hereth. construendi propè Ecclesias ratio, vt commodus peregrinis, ægrotisque subuenire valerent: Quod animaduertentes Principes & Reges, ea loca summis redditibus & muneribus locupletarunt.

Quorum feruorem, deuotionemque, vtinam multi nobilium hodie sectarentur. Sed heu! refriguit hodie charitas, emarcuit feruor pristinus, & quorum domus aduenis hæctenus patebant, modò, obturatæ cernuntur.

Victa iacet pietas:

Pauper ubique iacet. Hæccine est o diuites insignis vestra Misericordia? Eum ne repellere poteritis, qui in supplicationibus diuinum allegat amorem, qui vos tanquam Dominos reueretur; qui poplite flexo exigam poscit charitatem? Non paruam pollicetur remunerationem, siquidem se cunctis diebus vitæ suæ, obligatione vincit, futurum pollicens se, pro salute vestra apud

apud Deum precatorem. Verum oleum
& operam perdere me existimo dum sur-
dis cano.

*Quid iuvat ad surdas si clamet phemius
aures?*

Quod si quos fortassis contingat Mife-
ricordiae viscera patefecisse, Hos alloquor.
Non solum vos ad receptionem peregrin-
norum in ædes vestras inuito, sed & ad om-
nia charitatis obsequia, vsque ad ipsam
pedum ablutionem exhortor. Sic namque
deceat, & Sanctorum nos exempla prouo-
cant, qui non modò diuertentes ad se exci-
piebant, sed & eos per vrbium compita in-
quirebant, inuitabant, nolentesque vi o-
rationum cogebant, atque infinita charita-
tis subministrabant officia: nec quidem id
spe lucri, sed quia diuinæ futuri participes
promissionis, fieri volebant Ciues Sancto-
rum & domestici Dei. Nobilis illa, virtu-
tumque cumulis insignis Mulier Martha
Christum exceptit, sed quomodo attenda-
mus. Non alienis vtitur obsequijs sed suis;
non ancillis, ministrations iniungit officii-
um, sed sibi honoris maximi loco reseruat
Christi hospitis ministerium: Hinc bene
Lucas *Intrauit Iesus in quoddam castellum,
& mulier Martha nomine exceptit illum.* Nec
abli-

1. Timoth. 3.
num. 6.

Cap. 10.

abfimile est sororis exemplum, quæ suscepto Salvatore (vt inquit Euâgelista Math.) attulit libram vnguenti Nardi pystici pretiosi & effudit super caput eius; cuius vnguenti virtus in multis enitebat, lassos siquidem refocillabat artus, corporisque bases itineris longitudine fatigatas fulciebat, nec non odoris magnitudine & fragrantia, sopitos excitabat spiritus, vnde in ea impletum est illud Canticorum: *Dum esset Rex in accubitu suo Nardus mea dedit odorem suauitatis*: quod quidem ita acceptum fuit Domino, vt Phariseo murmuranti apertis alternisque vocibus exprobraret: *Oleo caput meum non unxisti: ac illa unxit pedes meos*. Opinantur nonnulli eam patrios mores in hoc secutam fuisse, qui id in conuiujs facere assueuerant, vt conuiuas alacriores redderent. Ideo etiam ait Psalmista, *Regius: Paraasti domine in conspectu meo mensam: impinguaasti in oleo caput meum*. Illa ergo moribus insitens patrijs, liberalitatemque sectans, liberale fundit vnguentum, adeoq; copiose, vt non solum capiti deseruiat, sed & pedes ex eo iniantur; vt quod olim fuerat deliciarum fomentum, id ipsum Christo Domino præberet obsequium. Non hanc truculentæ Pharisei deterrere potuerunt
 minæ,

Cap. 1.

Luc. 7.

Psal. 22.

eri
 dia
 ra

PIO . PEREGRINOS SVSCIP.

minæ, non Iudæ & discipulorum murmur
diuertere potuit, sed illi, gratum esse Chri-
sto obsequium sufficit, quod quidem Do-
mini testimonio, compertum nobis esse
potest, quoniam hæc seruitus hocque mi-
nisterium ex ardenti amore, feruentique
procedebat deuotione. Quod si de humi-
li agendum sit ministerio, meminerimus
eiusdem mulieris, quomodo pedibus Do-
mini aduoluta, eos lachrymis lauerit & ca-
pillis capitis sui exterferit. Quod humili-
tatis exemplum quamplurimi imitati sunt,
id membris exhibentes quod illa capiti præ-

Sozom. lib. 7.
cap. 27.

Granat. serm.
4 in cœna
Domini.

Serm. 70.
de tempore.

buerat. Ac atius Episcopus, Domus suæ fo-
ribus patefactis, peregrinos cū summa cha-
ritate recipiebat, eisque, ad pedum vsquē
ablutionem deseruiebat. Christianorum
similiter, fideliumque singulare exemplar
Diuus Ludouicus, non solum semel in an-
no pauperū pedes proprijs mundabat ma-
nibus, sed singulis sabbathinis diebus, illis
ablutis, deuotissima charitatisq; referissi-
ma infigebat oscula, idque secretò, ne for-
tassis vanam captans gloriam, promissionē
amitteret æternam. Audiamus quid Eccle-
siæ latinæ lumen Augustinus de hac re dis-
serat: *Discite Fratres à beato Abraham hospi-
tes excipere, pedes eorum cum humilitate &*
pietate

pietate lauare, lauare inquam sanctorum peregrinantium pedes, ne forte in eis remaneat puluis quem ad iudicium vestrum possint de pedibus suis excutere.

Elifæus Sunamitidem alloquens dicebat, *Ecce sedulo in omnibus ministraſti nobis;* 4. Reg. 4.

sub quibus verbis non dubium est pedum ablutionem contineri, & intelligi. D. Paulus discipulum Timotheum intruens de viduis eligendis, eam inquit eligendam, quæ hospitio peregrinos exceperit, quæ sanctorum pedes lauerit alioquin tanto nomine indigna censebatur. 2. Tim. 5.

Tertullianus refert Christianos, viros & Mulieres adeò antiquitus Hospitalitati operam dedisse, vt summo cū animi gaudio, peregrinantium pedes abstergerent. Ideoque vxorē hortabatur ne post mortem suā secundis se vinceret nuptijs ne fortassis tanto humilitatis priuaretur exercitio, & charitatis obsequio. Vir quidam antiquus ex Gaba peregrinum hominē in suas ædes perduxit, cui cibaria sedulo asinisq; suis, pedibus primū lotis ministrauit. Non abſimile ministeriū præbuit famulo Abrahami, pudica Rebecca, dum non solū Eliczer pedes abluuit, sed etiam camelis aquā præparauit, Ergone hodiernæ mulieres peregrinorum pedes

Lib. 2. ad Vxorem.

Judic. 19.

Genes. 24.

pedes lauare reuient quia d' imaginem Dei creati sunt? Imperatrix Placilla domesticis insultantibus quod tam vilibus se daret ministerijs dicere cōsueuerat: Non me validiorem, maiorem uè existimo, illo, qui humilitatis docendæ gratia ad Apostolorū pedes prouolutus est; non præstantiorem illa, quæ in Matrem Dei electa; Humilitatis non abnuit titulum, *Ecce* (inquiens) *ancilla Domini*. D. Hieronymus nonnullas quærimonias in quasdam nobiles exercit quæ huiusmodi spernebant charitatis officia. Sunt nonnullæ (inquiens) viduæ diuites & opulentæ quæ rem suo statui incongruam arbitrentur, peregrinos hospitio excipere sanctorum abstergere sordes, & teneris manibus, hæc exercere ministeria; verū in sæculo futuro nec his similes, sanctis sociari merebuntur quibus in hac vita deservire respuerunt. Si eas oporteat paganorum exemplo confundere, Homerus id facile præstiterit, qui refert Vlysses sub peregrini specie in habitu incognito ab vxore propria cum summis charitatis obsequijs exceptum fuisse: Cui cum pedes ab ancilla lauantur, cognitus ex cicatrice quam ab apro in iuuentute acceperat summum contulit vniuersæ familiæ gaudium.

Iocannis. 13.

Luce. 1.

Quod si tanta humilitas & humanitas in Infidelibus reperiatur, nonne rubore suffundetur Christianus, qui id abnuuit quod exercet Paganus?

QVOD HOSPITALITATIS OPERA ERGA SEIPSUM PRIMO SINT EXERCENDA.

CAPVT XXIII.

Coronidem huic operi daturus, restat ut postquam vos ad Hospitalitatē erga proximum exercēdam cohortatus sum, ut vobis ipsis eam præbeatis admoneam, siquidē ut inquit Ecclesiæ latinæ iubar Augustinus *Qui vult Eleemosynam facere ordinate, à se debet incipere, & sibi illam facere.* Par enim est ut qui charitatis cœteris impēdit beneficia, ijs, seipsum, & animam non defraudet. si ergo erga proximos hospitales sumus, summopere curare debemus ut animam accuratē tanquā peregrinā excipiamus, siquidem à Deo, cœlestis, non terrea creata est. Nec abs re. Quemadmodum enim pauper homo suscepto Principe se proprio priuat cubili ut honorificentius eum excipiat,

Y

piat,

eri
dia
ra

piat, atque quiescat: ita corpus hoc mortale
& corruptibile, animam summo cum ho-
nore ob excellētiam suam excipere debet.
ideoq; ei sedulò ministrare. Videat igitur
quanta eam iniuria afficiat qui peccatorum
fordibus, lutosiq; eam inquinat voluptati-
bus Sancti Patres antequā se proximis ho-
spitales prēberent, animæ sollicitam primū
curam habebant, ne eam noxijs fedarent
iniquitatibus, vt postmodum æterna fru-
posset requie. Contemnebant eam obrem
temporalia, temporalibus cœlestia præfe-
rentes, operibus virtutum animam pacen-
tes, vt interiori homine bene disposito, me-
lius, maiorque cum fructu, proximis in ex-
terioribus operib⁹ deseruire possent. Scie-
bant enim hominem peregrinum esse, ne
habere in hoc sæculo ciuitatem permanen-
tem sed futuram inquirere, in qua felicio-
ri gauderent statu, cum anima regressa fue-
rit vnde prodijt. Horum itaque exemp-
permoti, honesto in corpore, omniq; pec-
cati labe immuni animam collocare, & pe-
stea maiori cum emolumento hospitalita-
operam dabitis.

Verum nunquid contrarium passim fi-
ri cernimus? Quot namq; sunt qui corp-
splendidis adornant vestibus, delicatiss-

PARS SECUNDA. III

misque pascunt ædulijs; animæ verò suæ,
nullam vel exiguam curam gerunt. Quos
stultis assimilare fas est, qui asinū in æbur-
neo collocant cubili, filiam verò Regis in
sterquilinio reclinant: Corpora, asini sunt,
at anima summi est Regis filia. Hanc itaque
spreto corpore honorifice reclinare decet,
nec (vt tritum fert adagium) afflicta, magis
affligenda est. Si quidem ipsa in hoc exilio
vitæ, iniquitatibus aggrauata, omnis est ex-
pers consolationis. Iura itaque hospitali-
tatis violat, quisquis animæ consolationi-
bus demptis, corporalibus insistit delicijs.
Hinc & Bernardus rectè carnem ad monet,
sedulam animæ habere curam, vt ipsa vi-
cissim Deum roget, vt caro quæ suas spre-
uit delicias, gloriam, gloriæque incremen-
ta habeat in futura requie. Denique me-
mentote peregrinorum illorum, qui ad æ-
ternam tendentes patriam nec dum solu-
tis debitis, purgatorijs detinentur in locis,
atque cremantur ignibus. Vestris oratio-
nibus, eos meliori locate in statu. Animam
ergò vt decet excipite. Peregrinos, hospiti-
js recipite, animarum peregrinantium mi-
seremini, quoadusque peregrinatione vitæ
peracta, induamini virtute ex alto, & lumi-
næ æternæ gloriæ.

eni
vlt
ra